

Ahojte, som Aida Varga, odborná vedúca programu Nadácie Hintalovon. A toto je náš projekt, ktorý sa realizuje v rámci projektu KidSAFEdu – online bezpečnosť pre deti v cezhraničnej oblasti, ktorý sa týka online bezpečnosti pre pedagógov.

Kód nášho projektu je: SKHU/WETA/1901/4.1/317. Ešte je dôležité poznamenať, že materiál a téma našej série videí nemusí zohľadňovať oficiálne stanovisko Európskej únie. A teraz sa pozrime na to, o čom sa budeme rozprávať.

Dnes sa budeme rozprávať o tom, čo to znamená, ak je dieťa v bezpečí v online prostredí. Čo si myslíme o tom, aké je to dieťa? Tak toto dieťa v prvom rade pozná svoje práva, teda vie, čo s ním iní môžu spraviť, a čo nie, že napríklad môže byť zverejnená jeho fotografia v rámci triednej skupiny bez jeho súhlasu, alebo môže byť zverejnené video, na ktorom práve spieva, alebo je v nejakej trápnej situácii, vie, na koho sa môže obrátiť, ak má nejaký problém. Či už v situácii, ktorú som uviedla pred chvíľkou s fotkou alebo s videom, alebo v prípade iného obťažovania, napríklad sexuálneho obťažovania, alebo ak sa napríklad pokúšajú od neho získať jeho fotky vydieraním, alebo ak dostáva správy, ktoré sú ponižujúce, obťažujúce, nebezpečné, bude vedieť, na koho sa má obrátiť, ak potrebuje pomoc. A bude vedieť, že dostane pomoc.

Preto je veľmi dôležité, že ak spraví chybu, aby sa odvážilo požiadať o pomoc. Ak napríklad pošle fotku svojej lásky, partnerovi, priateľovi, priateľke, a oni túto fotku zneužijú, také dieťa, ktoré vyrastá uvedomelo, ktoré je v bezpečí v online priestore, bude vedieť, že napríklad šírenie takýchto fotografií je trestný čin, môže v súvislosti s tým požiadať o pomoc, a napriek tomu, že povedzme, dieťa samotné odoslalo fotku, doma ho budú mať takisto radi, alebo od tohto momentu mu za každú písomku z matematiky nedá pedagóg päťku. Ale pokúsi sa mu pomôcť najlepšie, ako vie.

Dôležité je, že takéto dieťa pozná hrozby internetu, vie, ktoré sú tie témy, ktoré môžu byť nebezpečné, alebo ktoré sú tie platformy, ktorým sa oplatí radšej vyhnúť, a do určitej miery je na tieto hrozby pripravené. Vie, ako sa napríklad ubrániť tomu, aby mu ukradli jeho fotky, alebo aby mu písali ľudia, s ktorými dieťa nechce udržiavať kontakty, nechce sa rozprávať. Vie aj to, že povedzme, rôznych ľudí môže na rôznych platformách zakázať, alebo nemusí za každú cenu odpovedať, alebo komunikovať s ľuďmi, s ktorými komunikovať nechce.

Pozná funkcie internetu, ktoré mu pomáhajú v tom, aby sa cítilo ešte bezpečnejšie, nezverejní svoje heslo, vždy si prečíta cookies, pop-up okná, ktoré sa objavujú, a nie bez súhlasu alebo len z rutiny odklikáva takéto otázky, ale sa za tým skrýva naozaj premyslená koncepcia.

Zároveň s tým je mimoriadne dôležité, že tieto deti poznajú aj možnosti internetu. Pretože častokrát sa stretávam s deťmi, ktoré povedzme vedia, že na internete sa môžu hrať, ale už menej vedia o tom, že prostredníctvom internetu sa môžu dostať aj do múzea, alebo si môžu pozerať videá, ktoré im pomôžu v spracovaní učebného materiálu, môžu ho používať ako slovník, ako mapu. Internet v podstate ukrýva mnoho možností, ktoré je veľmi dobré, ak poznáme, a je super, ak ich vieme vhodným spôsobom použiť.

Dieťa aj v tomto potrebuje pomoc dospelého, aby sa s týmito možnosťami skutočne oboznámilo, aby ich skutočne dobre vedelo použiť.

Dieťa, ktoré vyrastá v bezpečí, ktoré je na internete v bezpečí, ľahšie nájde rovnováhu medzi online a offline priestorom. Myslíme pod tým, že je schopné rozpoznať, že dnes už prekročilo čas, ktorý mohlo tráviť na internete, čo ešte je preňho pohodlné, cíti na sebe, že by mu dobre padla prechádzka, alebo radšej by sa porozprávalo s kamarátmi, alebo by išlo vyvenčiť psa, alebo by sa zahralo, a vie sa postaviť od počítača, a je schopné následne vykonávať nejakú offline činnosť.

Samozrejme k tomu, aby toto dieťa zrealizovalo, k tomu, aby svoju nudu, ktorú by inak riešilo sedením za počítačom alebo na telefóne, vedelo riešiť aj inak, je taktiež potrebná pomoc dospelého. Toto je ale otázka dlhšieho procesu učenia.

Takéto dieťa používa internet oveľa uvedomejšie, nezverejňuje posty fotiek v bikinách, alebo je menej pravdepodobné, že robí sexting, premyslí si, že povedzme, ak má horší deň, či napíše hanlivé komentý niekomu, alebo nie, pretože vie, že čo sa raz dostalo na internet, to tam aj ostane. A povedzme je mu jasné, že je práve veľmi trendy zverejniť o sebe nejakú srandovnú fotku, ale vie si premyslieť aj to, že o 10 rokov by sa s takouto fotkou nechcelo stretnúť, a preto povedzme ju radšej odošle v súkromnej správe kamarátom alebo svojim príbuzným namiesto toho, aby ju zverejnilo ako post na sociálnych sieťach, kde vieme, že ostane naveky, a odtiaľ ju už nie je možné odstrániť.

Dbá aj na to, aby svoju digitálnu stopu vytváralo, pokúša sa ju formovať tak, aby to bolo čo najpremyslenejšie. Teda napríklad nazdieľa o sebe minimum informácií, či už počas objednávania jedla, alebo prostredníctvom lokalizácií, ktoré sú dostupné cez rôzne aplikácie.

Taktiež je mimoriadne dôležité, náš posledný bod v tejto otázke, že dieťa, ktoré vyrastá tak, že jeho okolie sa pokúša ho viesť k digitálnemu uvedomeniu, je mu jasné, čo je to online šikana, vie, koľko rôznych druhov a foriem má, rozpozná ju, a je mu jasné aj to, že častokrát to môže byť dokonca škodlivejšie ako offline ubližovanie. Je mu jasné, že sa nepostaví do pozície ubližujúceho, alebo z role pozorovateľa sa vie vybrať smerom, že sa postaví na stranu obeť, veď vie, že ubližovanie môžeme najrýchlejšie ukončiť tak, ak obeť v tom nenecháme osamotenú.

A ak sa stane obeťou dieťa, bude vedieť aj to, na koho sa obrátiť, ako požiadať o pomoc, a že v podstate to vôbec nie je v poriadku, že mu niekto ubližuje.

Približne takto vyzerá dieťa, ktoré vyrastá v takom prostredí, že od jeho narodenia, rokov strávených v škôlke, základnej škole je neustále v takom uvedomelom prostredí, kde sa mu pokúšajú pomôcť v tom, aby sa cítilo čo najbezpečnejšie v digitálnom priestore.

Ako vieme v tomto pomôcť my ako pedagógovia? Vôbec čo je potrebné, čo musíme vedieť? Nesie v tomto vôbec pedagóg zodpovednosť? Na aké hrozby vieme deti pripraviť a ako? O týchto témach sa budeme rozprávať v nasledujúcich videách. Vypočujte si ma aj vtedy. Ahojte.